

ЗМІСТ

ВСТУП

- Зустріч 1. Чому людина не може існувати без природи?..... 8

Розділ перший. ВСЕСВІТ І СОНЯЧНА СИСТЕМА

- Зустріч 2. Які уявлення про Землю і будову Всесвіту існували в давнину? 11
- Зустріч 3. Чому нашу систему назвали Сонячною?..... 13
- Зустріч 4. Які космічні тіла утворюють Сонячну систему? 16
- Зустріч 5. У чому неповторність Землі та Місяця?..... 21
- Зустріч 6. Чому на Землі відбувається зміна дня і ночі? 24
- Зустріч 7. Чому на Землі змінюються пори року? 27
- Зустріч 8. Які сузір'я можна побачити на нічному небі? 31
- Зустріч 9. Як досліджують Космос у наш час? 35
- Зустріч 10. Навчальний проект «Про які мандрівки просторами космосу ти мрієш?» 38
- Зустріч 11. Перевір свої досягнення: що ти знаєш про Всесвіт? 39

Розділ другий. ПЛАН І КАРТА

- Зустріч 12. Як «знайти» сторони світу?..... 41
- Зустріч 13. Як навчитись орієнтуватися на місцевості? 43
- Зустріч 14. Як орієнтуватися за допомогою компаса?..... 46
- Зустріч 15. Для чого потрібні плани місцевості?..... 49
- Зустріч 16. Про що «розповідають» карти?..... 54

Зустріч 17. Для чого потрібно вміти «читати» плани місцевості та карти?	59
Зустріч 18. Перевір свої досягнення: що ти знаєш про план і карту?	62

Розділ третій. МАТЕРИКИ ТА ОКЕАНИ

Зустріч 19. Як відбулось освоєння людьми нашої планети?	64
Зустріч 20. Яка чисельність населення Землі?	67
Зустріч 21. Які океани та материки є на Землі?	70
Зустріч 22. Який океан найбільший?	72
Зустріч 23. Чим вирізняється Атлантичний океан?	75
Зустріч 24. Які неповторні ознаки Індійського океану?	78
Зустріч 25. Який океан найменший?	81
Зустріч 26. Що «розповідає» карта про форми земної поверхні?	85
Зустріч 27. Який материк на Землі найбільший?	87
Зустріч 28–29. Які особливості має рослинний і тваринний світ Євразії?	90
Зустріч 30. Який материк найспекотливіший на планеті?	95
Зустріч 31. Які особливості має рослинний і тваринний світ Африки?	98
Зустріч 32. У чому неповторність континенту Північна Америка?	102
Зустріч 33. Які особливості має рослинний і тваринний світ Північної Америки?	106
Зустріч 34. Чим Південна Америка відрізняється від інших материків?	109

Зустріч 35. У чому неповторність рослинного й тваринного світу Південної Америки?	112
Зустріч 36. Які риси має Австралія — найпосушливіший материк Землі?	116
Зустріч 37. Які рослини і яких тварин можна побачити тільки в Австралії?	119
Зустріч 38. Чим Антарктида відрізняється від інших материків?	122
Зустріч 39–40. Навчальний проект «Який материк ти мрієш відвідати?»	125
Зустріч 41. Перевір свої досягнення: що ти знаєш про природу материків і океанів?	126

Розділ четвертий. ПРИРОДА УКРАЇНИ

Зустріч 42. Як дізнатися більше про Україну за допомогою карти?	128
Зустріч 43. На які корисні копалини багата українська земля?	130
Зустріч 44. Які водні багатства є в Україні?	132
Зустріч 45. Чим схожі всі річки?	134
Зустріч 46. Чим відрізняється рівнинна річка від гірської?	136
Зустріч 47. У чому особливості Чорного й Азовського морів?	138
Зустріч 48. Яке значення мають річки й водойми в житті людей?	141
Зустріч 49. Навчальний проект «Водойми рідного краю, їхній стан та охорона»	143
Зустріч 50. Які види ґрунтів є в Україні?	144
Зустріч 51. Про що «розповідає» карта природних зон України?	147

Зустріч 52. Яка природа в Поліссі?.....	149
Зустріч 53. Як природа зони мішаних лісів впливає на господарську діяльність людини?	152
Зустріч 54. Що таке Лісостеп?	155
Зустріч 55. Як природа Лісостепу впливає на господарську діяльність людини?	158
Зустріч 56. Яка природа в Степу?	160
Зустріч 57. Які галузі господарства розвинені у степовій зоні?	163
Зустріч 58. Якою є природа Карпатських і Кримських гір?	165
Зустріч 59. Навчальний проект «Чому ліси називають “легенями” планети?»	169
Зустріч 60. Які природні заповідники є в Україні?	170
Зустріч 61. Навчальний проект «Як охороняти природу рідного краю?»	172
Зустріч 62. Перевір свої досягнення: що ти знаєш про природу твоєї Батьківщини — України?.....	173

Розділ п'ятий. ТІЛА ТА РЕЧОВИНИ

Зустріч 63. У яких станах перебувають тіла та речовини? ..	175
Зустріч 64. Яку будову мають речовини?	178
Зустріч 65. Як властивості твердих тіл, рідин і газів залежать від їхньої будови?	181
Зустріч 66. Як людина застосовує різноманітні речовини?	184
Зустріч 67. Навчальний проект «Дослідження властивостей твердих тіл і рідин»	187
Зустріч 68. Перевір свої досягнення: що ти знаєш про тіла та речовини?.....	189
Довідкове бюро Матінки Природи	190

ЗУСТРІЧ 1 ЧОМУ ЛЮДИНА НЕ МОЖЕ ІСНУВАТИ БЕЗ ПРИРОДИ?

 Ти дізнаєшся про нерозривний зв'язок людини і природи.

 Пригадай!
Чи потрібна людині для життя нежива природа?

Козак Подорожник повідомляє про цінність природи для життя людини:

— Як ти гадаєш, чи може людина існувати в безповітряному космічному просторі без спеціального спорядження? Тобі вже відомо, що живі істоти не можуть жити без *світла*, сонячного *тепла* й *повітря*. А також наше повсякденне життя неможливе без *прісної води*, без *землі* під ногами і загалом без *природи* нашої рідної планети.

Між людиною й природою існує тісний взаємозв'язок. Люди є невід'ємною частиною живої природи Землі.

Дівчинка Дзвіночка додає:

— Упродовж тривалого часу на поверхні земної суші поступово утворився *грунт*. Це верхній пухкий родючий шар землі, без якого не можуть зростати рослини. Саме рослини постачають у повітря *кисень*, необхідний для дихання живих істот. Рослинами *живляться* тварини й люди. Отже, саме вони є містком між неживою та живою природою. Рослини й тварини створюють природне середовище, придатне для життя. Тобто всі складники природи перебувають у тісному взаємозв'язку й взаємозалежності. *Природа і людина — єдине ціле.*